

17 september 2007

Urshults Kungar

Urshults Kungar är en dokumentärfilm som utspelar sig kring ängsfruktsodlingarna i Urshultstrakten i södra Småland. Filmen skildrar arbetet med äpplet under årets alla årstider. Det är vinterbeskrning i djup snö, ympning bland blommande slätterängar och äppleblom, slätter med fjärilar och humlor samt till sist skörden.

I början av 1900-talet var bygden kring sjön Åsnen Sveriges rikaste fruktbygd med Urshult som huvudort. Urshults kungsäpple var bygdens stolthet.

Odlingarna hade dock en annan karaktär än i övriga landet. Här fanns inga gods och herresäten utan det var den fattige bonden som ägnade sig åt fruktodling. Enligt folklig tradition hade man sedan urminnes tider ympat på vildaplar. Ofta stod träden i hagarna där djuren betade och spreds med deras hjälp. Därför är det inte åkerodling med träd i rader utan vildväxande ängsfruktodling som är karaktäristiskt och unikt för det här kulturlandskapet. Här har träden vårdats och gått i arv i generationer och bär fortfarande full skörd. På ängarna under träden finns den mångfald av flora som mångårig hävd fört med sig. Här finns också de flesta av våra gamla äpplesorter bevarade. Dör en sort ut, ympar man in en ny, samtidigt som man månar om våra nyare sorter. Många odlingar är på väg att växa igen men det finns ännu ett fåtal odlare som inte gett upp.

I filmen får vi framförallt följa två av dem.

Det är Herbert Nilsson, 87 år och femte generationen på Munkanäs ängsfruktodling och det är Per-Anders Almén, en ung man som för ängsfruktsodlingen på Ellenäs vidare tillsammans med sin far. Hans sjuårige son får också lära sig hantverket från grunden. Han visar redan stor skicklighet på att hantera en lie. Simon, som pojken heter är sjunde generationen på Ellenäs.

Med filmen Urshults Kungar vill jag dokumentera en odlingstradition som i värsta fall är på väg att försvinna.

Den är också tänkt att få en bredare publik att längta till det kulturlandskap med sin biologiska mångfald som vi kallar för paradisk och samtidigt förstå det hårda arbetet och hantverksskickligheten som ligger bakom den här platsen och de goda äpplena.

Jag, Anette Lykke Lundberg har producerat, regisserat och klippt filmen.

Katja Forbert och Pelle Källberg, guldbaggebelönad, är fotografer.

Harriet Andersson är berättare.

Johan "Zilferzurfarn" Zachrisson från DagVag har gjort musiken.

Allan Gunnarsson är faktakonsult.

Min senaste film Århundradets Trädgårdsmästare, gjorde jag som examensarbete på DaCapo Trädgårdens Hantverk och Design med Allan Gunnarsson som handledare. Den visades på SVT för ett år sedan.

Jag är från början guldbaggebelönad filmklippare och har bl.a. klippt samtliga Stefan Jarls filmer. Numera kombinerar jag film med trädgårdsmästararbete.

Anette Lykke Lundberg